

talium dignitas Leona XIII. (XVII.), Concordia sklopljena u Galiciji između klera lat. i grčkog obreda (XVIII.), u Sedmogradskoj (XIX.), u Ugarskoj (XX.), u križevačkoj biskupiji (XXI.), u ostalim istočnim patrijarhatima (XXII.), u onim krajevima, gdje nema biskupa istog obreda (XXIII.), napokon propise o miješanju obreda (XXIV.), koje miješanje je općenito zabranjeno A), ali u pojedinim slučajevima po dispencaciji dozvoljeno B).

Zatim se navodi i dokumentima obrazlaže, u čem je sve istočna crkva povelila se za zapadnom, napose što se tiče kalendara, svetkovina, štovanja presv. Euharistije i klanjanja te raznih pobožnosti (XXV.). U koliko se crkva istočna mora držati kanonskoga prava zapadne Crkve (XXVII.). U koliko se novi dekret o ženidbi *Ne temere* dotiče istočne crkve (XXVII.). Kako je to uređeno s ostalim istočnim crkvama drugoga obreda (XXVI.). Koje su kazni ustanovljene protiv onih, koji krše propise o pravnom odnosu katolika raznih obreda (XXIX.). To sve dolazi u drugom dijelu ovoga djela. A u trećem sabrao je autor najvažnije dokumente Apostolske Stolice, u kojima je govor o istočnom obredu.

Pisac je s velikim trudom sabrao i pokupio sve, što se odnosi na obred istočni i s mnogo troška dao to sve štampati u veliku knjigu. Tu je knjigu izdao u ciglih 300 primjeraka, da imadu samo one župe, u kojima žive pomiješani grkokatolici s rimokatolicima ili koje barem graniče sa grkokatoličkim župama. Dakako da župnici ovih župa najvećma trebaju ovakove knjige, ali bi, mislim, dobro bilo, kad bi ova knjiga

bila pristupačna i široj javnosti. Žalim, što autor nigdje ne govori sam, već samo pokazuje, što drugi govore. Ova bi zbirka kud i kamo više života imala, da je autor napisao opširan predgovor cijelome djelu, a onda opet čitatelja vodio od poglavlja do poglavlja i kazivao mu ono, što hoće, da mu oni suhoparni izvaci u tugjem jeziku reknu. Knjiga izgledje, kao da je u latinskom jeziku sva napisana, a i to čitatelja već odbija. U navogjenju dokumenata imade djelo iste pogješke, koje i Turčićeva zbirka. Ni format knjige nije sretno izabran. Kraj svega toga ovu knjigu preporučujem i hvalim.

dr. J. Pazman.

Prof. Ferdo Heffler: Katehetična obučna i uzgojna metodika za bogoslovske i učiteljske škole. Drugo prepravljeno i popunjeno izdanje. Cijena 2 K.

Obučnu metodiku razdjelio je pisac u pet dijelova.

U prvom dijelu poslije kratkog uvoda govori pisac o bitnosti i znamenitosti vjeronaučne obuke. U drugom dijelu prikazana je nešto opširnije povijest katehetskoga rada, nego što je to bila u prvom izdanju. Spominje se u kratko i katehetska literatura u Hrvatskoj. Treći dio govori o općim psihološkim osnovama, t. j. kako će katehet djelovati na um, volju, maštu, čuvstvo i pamet gojenca. Četvrti dio govori iznajprije o vjeronaučnim knjigama, o nastavnoj osnovi i o spajanju vjeronaučnoga učiva (koncentraciji obuke). Peti dio govori o samoj metodi obuke u nauku vjere. — Taj dio je najvažniji u obučnoj metodici, a pisac ga je i najbolje

obradio. Katehetična uzgojna metodika prikazuje ukratko ono, što se nalazi u svakoj pedagogiji. Budući da bogoslovci i učiteljski pripravnici, kojima je knjiga u prvom redu namijenjena, uče pedagogiju, bilo bi bolje, da je pisac taj dio knjige i u ovom izdanju izostavio. Knjiga bi bila manja i jevtinija — makar će možda pojedinin dobro doći ono, što se i u tom dijelu knjige spominje. — Valja priznati, da je pisac u tom dijelu knjige lijepo prikazao natprirodna uzgojna sredstva govoreći o ispovijedi djece, prvoj pričesti, sv. misi i t. d. No to bi bio lako dodao prvomu dijelu knjige kao dopunjak.

U dodatku sabrao je pisac ustanove školskoga zakona, naredbe, načelne rješidbe (otpisi) i okružnice, koje se tiču nauka vjere u pučkim i učiteljskim školama.

Budući da je pisac poznat kao izvrstan metodičar, koji je svojim literarnim radom mnogo učinio za katehetičnu obuku u Hrvatskoj, s toga knjigu najtoplije preporučujemo.

Dr. M. Dovrančić.

Spomenica Rugjera Josipa Boškovića — o 200-toj obljetnici njegovog rođenja (18. V. 1711. — 18. V. 1911.).

Ima pet godina, da je u Dubrovniku osnovano katoličko društvo „Bošković“, kojemu je svrha, da daleko od svake političke i stranačke natruhe goji i popularizuje znanost na zdravim kršćanskim načelima. To društvo ove godine svečano je proslavilo dvjesto-godišnjicu rođenja onoga, čije ime nosi, a to je slavni dubrovački učenjak Rugjer J. Bošković D. I. U tu svrhu

objelodanjena je i gore označena spomenica.

Nije to jedna od običnih spomenica, kako bi se moglo po čedom naslovu zaključiti, nego je to opsežna knjiga ovećeg formata od 200 stranica, sa bogatom pohranom znanstvenih i beletrističnih rasprava, u kojima će svatko naći zdrave nauke i ugodne zabave, doćim će ujedno upoznati sa raznog gledišta veličinu našeg slavnog Boškovića.

Na prvom mjestu — nakon slike Boškovićeve — stavljena je posvetna pjesma spjevana od Vj. Baha, koja se pri svećanoj akademiji dne 29. lipnja t. g. pjevala. Slijedi odmah: Život i rad R. J. Boškovića, koji je sa patriotskim zanosom i pjesničkim jezikom napisao sveć. Ante Anić. Životu Boškovićeve pridodana su „Znanstvena djela Boškovićeve“, od kojih je pobilježeno 88.

Poznati filozofski pisac O. Urban Talija, franjevac, iznizao je u 33 stranice: „Boškovićev rad na filozofskom polju“, baveći se nadasve o Boškovićevoj teoriji o prvim principima, koja bi u dvije riječi glasila ovako: Prvi elementi materije tačke su nedjeljive i nerastegnute, da ne mogu nikako jedna drugoj doći u dodir. Iz cijele rasprave razabira se, da je Talija dobro proniknuo Boškovićevu teoriju; no nije se samo zaustavio pri promatranju iste, nego je i teorije drugih velikih umova o prvim početlima materije uzeo u pretres, poimence Gesendia, Descartesa, Spinoze, Leibniza, Newtona, Du Boys Raymonda, Lotzea i drugih, priznavajući pobjedonosno, da ipak ničija teorija ne približava se to-